

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Dominica secunda post epiphaniam ... sermonis xxi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

retinet virtutē eius vel alteri communicat. non ē potestas creata sed diuina. potestas vero excellentie creata est. sed eā sibi retinuit christus isto modo qd aliis eaz dare potuerit. filij autē adoptati ministri sunt vni. vnus habet potestatem adoptati ministerij. Itē non qd ex omnibz que apparuerūt sup christū baptisatum manifestabat eum esse filiū dei. sed ex hoc potissime. qd vox patris audita ē. hic ē filius meus etc. vñ querit crisostomus. quare nō crediderunt iudei hac apparente visione christū esse filiū dei. Et rēdet dupliciter. Primo qd ad credendū nō sufficit visio corporalis sine visione mentis. qua iudei carebant. isa. 6. Extrema cor populi huius etc. Si enim non crediderūt miracula facienti. nō mirū si etiā visa columba manserunt increduli. Secūdo dicit potest qd non omēs. sed iohannes. tūc aut etiā qui deuotius erāt dispositi istā apparitionē viderūt etc.

Domínica secunda postepiphaniam. Prima pars sermonis xxi

Opae facte sūt in chana galilee etc. Jo. 2. Tūc dei filius nostris descendit humanis. vt etiā carnales nuptias sui pñtia honorare et operatione miraculi sanctificare voluerit sic pñs attestat euangelistū. cuius tres sunt ptes. In prima ponit nuptialē preparatio. sed deficiens. In secunda virtutis operatio subueniens. ibi. dicit mī. In tertia rei facte commendatio excellens. ibi. et dixit eis ihesus haurite. Circa primū quatuor tangunt. scz nuptiarū locus. conuentus. affectus. et christi assensus. etc. Propter primū dicit: Nuptie facte sunt: hoc actū est completū anno ex quo christus baptisatus est eadē die in chana. qui ē viculus pñtie: galilee: putant quidam has nuptias iohannis fuisse euangeliste. et inde vocatū esse a dño ad perpetuā virginitatē seruandā. quod nō est certū. Nota qd iste nuptie carnales audo-rem hñt deuz. sic dicit gene. 2. Quia deus formauit mulierē vt esset adiutoriū viro. sic autē dicit aug. sup gene. ad lram. Non inuenio ppter qd adiutoriū sit creata mulier. nisi ppter generationē. in cunctis enim aliis ministeriis melius iuuat vir vix qd mulier. ideo vtriqz dixit deus. gene. 1. Crescite et multiplicamini etc. et vt dicit mat. 19. Deus ipse legē mīmonij ordinauit. sic ait adā visa muliere. hoc nūc os ex ossibz meis etc. quāobrem relinquit homo feminam patrem suum. et homo masculus matrem suam et adhaerebit vxori sue. et erunt duo in carne vna. quibus maritalis coniunctio sic determinat. vt omnis concubitus vici osus

excludat. Nā qui hoc qd primo dicit. hoc nūc os ex ossibz me-
is ē. excludit bestialitatē. Itē in eo qd dicit. hec vocabit virago
excludit supgressionis abusus. Itē per hoc qd dicit quāobrem.
id est ppter maritalē copulā relinquet hō patrē et mrem suā.
excludit incestū ne filie pī aut filio mī liceat coniūgi. qui solus
gradus consanguinitatis fuit a principio exclusus. ppter hominū
paucitatē. Itē p hoc qd ait. adhaerebit vxori sue. excludit fornicā-
tionē quē ē debitus solutio. Itē per hoc qd dicit sue. excludit
adulteriū. Itē per hoc qd dicit duo. excludit mollicia viciū. Itē
p hoc qd ait in carne vna. id est in vna ple. excludit flagitium
s naturā. Institutionis aut mīmonij due sūt cause pncipales
vna ē nature offitū ad multiplicationē sez generis humani. et
hac de causa etiā ante peccatū in paradiso fuit institutū. sic dicit
gene. 1. Crescite et multiplicamini. et mala ch. 2. Deus vnus q
instituit mīmonij. quid querit ex h mī semen dei. 1. thi. 5. vo-
lo iuniores nubere. filios pcreare. Altera cā institutionis ē post
peccatū in remediū videlicet cupiscentie. 1. cor. 7. bonū inquit
esset hominibz castos manere. qd si nō se continent nubant. m
lius ē em nubere qd vī. Tres aut alie cause institutionis eius sūt
accessorie. Prima ē ppter solatiū vite. dicit em gene. 24. qd isa-
ac accepta vxorē tm dilexit. vt dolore qui ex morte mīto accide-
rat temperaret. Secūda est ppter pacē hominū. cōfederatio em pa-
tis fit ex mīmonio sic dicit gene. 33. Tercia cā est ppter salutē
mutuā coniūgi. 1. cor. 8. Sanctificatus est em vir infidelis p mu-
liere fidelē. et econ. B Et nota qd iste carnales nuptie fiūt
in chana galilee. chana quidē zelus interpretat. galilea vero dicitur
rota vel tūsmigratio. Celebrat em matrimonij in zelo mū-
dane rotationis et tūsmigrationis. Zelus quidē id est intensus
amor parē non patiens a nuptiis istis inseparabilis ē. sic dicit pro-
uer. Zelus et furor viri nō pariet in die vīdite. nec acquies-
cet cuiusquā prebō. sed zelus iste amoris debet esse modera-
tus. eph. 5. Viri diligite vxores vestras sic chrisus ecclesiā dis-
lexit. Nā viri diligere dnt vxores suas sic corpa sua. ymmo vt
ibi dicit. Vnusquisq vxorē suā diligat sic seipsum. vxor aut
timeat virū suū. Zeli em inordinatū phibet quidē a viro. ec.
6. Non zeles mulierē sinus tui. de zelotipa vero muliere dicit
eccl. 26. Dolor cordis et luctus mulier zelotipa. Iste vero ze-
lus mīmonialis ē galilee. volubilitatē sez mūdi huius. vñ con-
iuges assimilant eis qui sūt ad molā. mat. 24. qd eoz vita gra-
ue pondus vertit sollicitudinis mundi. et iterum quia galilea
transmigratio interpretat. per hoc dat intelligi qd matrimonij

Sermo

durat quamdiu transmigrantibus a mundo transmigraturi fuerunt. nam in resurrectione cum ista transmigratio cessauerit neque nubent neque nubentur. sed erunt sicut angeli dei. ut dicit mat. 22.
C Secundo ponit nuptiarum coitatus: et erat in ihesu ibi. vocatus est autem ihesus et discipuli eius ad nuptias: quidam: sed futuri discipuli vocati sunt qui ad verbum iohannis baptiste audiebant christum occulte. sed omnino postea secuti sunt eum. Ioseph autem vocatus non legitur quia qui dicitur putant eum iam fuisse mortuum et virginem transisse in custodiam filij. Nota tria bona esse in carnali matrimonio que intelliguntur per tres istos vocatos ad nuptias. Primum est fides castitatis ut alter coniugum alteri sit fidelis. 1. cor. 7. Mulier potestatem sui corporis non habet. sed vir. Similiter vir potestatem sui corporis non habet sed mulier. Hoc bonum significat pater casta mater domini cuius virtutes si nolunt coniuges imitari ut sint virgines. saltem sint casti coniugio. Secundum bonum coniugij est sacramentum. Significant enim iste nuptie carnales rem quandam sacramentum coniunctionis videlicet diuinitatis et humanitatis in christo. vel coniunctionem amoris christi et ecclesie. eph. 5. Sacramentum hoc magnus est. ego autem dico in christo et in ecclesia. et ideo quod rem sacramentum designat coniugium. cum timore reuerentie dei fiat. hanc sacramentum designat et efficit ihesus qui nuptiis interfuit. qui enim aliter coniunguntur non habent ihesum in nuptiis. sed demonium. thob. 6. In eos qui coniugia ita suscipiunt ut deum a se et sua mente excludant et sue libidini ita vacent. sicut equus et mulus quibus non est intellectus. habet super eos demonium potestatem. Tercium bonum coniugij proles est suscepta. a deo nutrita et edocata in fide christi. thob. 6. Accipies virginem cum timore domini et amore filiorum magis quam libidinis. ut in semine abrahe benedictionem in filiis consequaris. filij quippe sanctorum sumus et non ita coniungi possumus sicut gentes que ignorant deum. ut dicit. 8. eiusdem. hoc bonum proles significat discipuli christi futuri. quod proles suscepta educanda est in disciplina christi. **D** Tercio ponitur affectus virginis pueri ens ex defectu vini: et deficiente vino: forte beata virgo clamavit defectum. vel palam omnibus innotuit. quod totum iam haurierant vinum: dixit mater iesu ad eum: quasi pia mater cito compassione commota est recurrens ad filium: vinum non habet: pia mater pio filio solum proponit defectum. sciens absque petitione alia sufficere necessitatem insinuare. Quarto ponit christi sensus et prudentia quoad duo. quantum videtur ad importunitatem operis evitanda. et quantum ad opportunitatem temporis expectanda. propter primum: et dicit ei ihesus. Quid mihi et tibi est mulier: id est si vinum deficiat. quid ad

nos pertinet. viderem eam impotum non petentibus prestare ante
beneficia. qd si ad nos pertinet defectum tollere. non tñ nisi requi-
ramur. Et nota qd matrem mulierem vocat. non ppter corrup-
tionez. sed vl simpliciter notans discretionem sexus. vel quia vt
mulier cito compassa est et muliebri pietate defectum vini ppo-
suit. vnde mulierem nominat ppter molles affectum. aut etiā mu-
lierem vocat feminā secundam. Quantū vero ad oportunitatem
temporis expectandā subdit: nondū venit hora mea: quasi di-
cat bñ crisostomus. nondum sciunt diuine vīnū defecisse pmitte vñ hoc
sentiant. qui eam necessitatez non presentit neqz beneficij grandē
suscipit sensum. Aliter exponit istud: quid mihi et tibi est muli-
er: id est quid ad te pñet. vnde bernardus. sermone. 27. de tempe.
Dicis dñe quid mihi et tibi est mulier. quid tibi et illi dñe. nō
ne quid filio mater. quid ad illam pñeas queris cū tu sis bene-
dictus fructus ventris eius immaculati. Nonne ipsa ē que sal-
uo pudore te cepit. et sine corruptione peperit. Nonne ipsa ē
in cuius utero nouē mēlibz moratus es. cuius virginis vbe-
ribz lactatus es. cū qua duodecim annoz factus de hierusalem
descendisti. et eras subditus illi. Sed aduertendū vt dicit cris-
ostomus. quia christus valde matrem reuerbat subditus illi. vt dicit
lu. 2. Sed hoc loco sic illi respondit vt dicit bernardus. quatenus cō-
uersis ad deū exemplū tribueret. ne cura eos penitē sollicitet.
Si eam nos metipsos ppter deū relinquimus. ab eoz sollicitudi-
ne multo magis liberi sumus. vñ legimus fratrem quendam in
heremo querentē. cum ad eū carnalis frater eius auxiliij gratia
aduentasset. respondisse legē vt adiret alterz fratrem eoz. tñ
ille vtiqz obiisset. Cūqz ad miratus esset qui venerat et respō-
deret quia ille obiit. Heremita qz seipsum obiisse respondit. ne
igīt plusqz religio postulat pñquoqz essemus solliciti. matri q
tali matri dñs respondit quid mihi et tibi est mulier. vel aliter
bñ crisostomus. ne suspecta eius essent futura miracula. rogandus
erat ab his qui indigebant non a matre. vel aliter bñ augustinus. Be-
ata virgo quasi auctoritate materna. exigebat a christo miracu-
la. sed quia ipse non accepit a matre vnde operaret miraculū.
et ideo ait. quid mihi et tibi est mulier. quasi dicens. nihil ha-
beo a te vnde faciam qd petis. nondum autē venit hora passio-
nis mee in qua patebit quid mihi sit a te sumptū caro videlicet
passibilis. Et Nota qd in nuptiis carnalibz deficiat duplex vi-
num. Prīmū est seruoris virginittatis de quo zach. 9. Quid bo-
num et pulchrū mli framenti electoz et vīnū germians vir-
gines hoc est mustū spiritus sancti quo iebriant quidā vt vroz

Sermo

obliuiscant. hoc quidem vini omnino tollunt carnales nuptie et abundant in eis aque. De quo eccle. 9. Bibe cum gaudio vinum tuum. Istud quidem vinum in principio nuptiarum propinat. sed deficit cito. Succedit enim abundanter aqua tribulationis. sollicitudo seculi mundi. tribulatio carnis. zelus inordinatus. onus debiti. anxietas educande proles id est timor euentus eius. dolor orbis eiusdem. i. mach. 9. Dicit quod nuptie iam bis auerse sunt in luctum. et vox musicorum in lamentum. Jam bis interpretatur mare lacessens amaritudo enim vite matrimonialis mentem lacerat. Et ad istam videmus principia nuptiarum leta. fructum vero mortalitatis et tandem per mortem musica in luctum auertitur. sed si mater domini id est fides castitas presens fuerit ipsa impetrat consolationem in deo. sicut ait sapiens eccle. 25. Beneplacitum est cordi meo. vir et mulier bene sibi consentientes.

Secunda pars.

f

Secundo cum dicit. dicit mater eius miraculi operatio describitur ex eius preparatione. triplicem autem ponit miraculi preparationem. Primam virginis sollicitudinem: virgo enim sollicita ministros admonuit christo obedire: dicit mater eius ministris quodcumque dixerit vobis facite: unde patet beatam virginem ex verbis filii commotam non fuisse. dicentis: quid mihi et tibi est mulier. Attende etiam quomodo verba matris virginis sunt consona verbis patris celestis. Ipse enim de nube clamauit mat. 17. Hic est filius meus dilectus. in quo mihi bene complacui. ipsum audite. Similiter et beata mater nunc ait ministris. quodcumque dixerit vobis facite. Secunde que precepit faciamus. sunt enim salutaria monita quia ihesus salutaris est. exo. 21. Omnia que locutus est dominus faciemus et erimus obediens. Quanta vero sit sollicitudo eius implere precepta. ipse ait. mat. 7. Omnis qui vult audit verba mea. et facit ea. assimilabit viro sapienti. qui edificauit domum suam super petram. Secundo ponit vasorum promptitudinem: erant autem ibi lapidee idie. Est autem idia vas aquatile sic ipsum nomen insinuat. Dicitur enim ab idoe quod est aqua. Nox autem vasorum primo describit multitudinem: sex: istud officium: posite secundum purificationem: id est propter abluitionem iudeorum. nam ut dicit mat. 7. Omnes iudei nisi crebro lauent manus suas non manducant. et a foro redeuntes. nisi baptiserint non comedunt. et alia multa que tradita sunt illis obseruant. baptisimata calicum et vrorum et eramentorum et lectorum. Quia ergo tantis utebantur abluitionibus. ideo posite erant idie in initio nuptiarum secundum purificationem iudeorum.

Item ponit idiarū capacitatem: capientes singule metretas bi-
nas vel ternas: metron grece mensura dicitur latine. et hinc isido.
16. ethi. est proprie mensura liquidoꝝ. Hapias autē dicit q̄ me-
treta continet sextarios decem. unde patet vasa illa magne capaci-
tatis fuisse. singulum enim viginti aut triginta erat sextarioꝝ. et
sextarius est mensura continens sedecim medias. Et Tercio.
ponit rei ex qua futurū erat miraculū plenitudinē factam christi
imperio: dicit eis ihesus implete idias aqua et impleuerant eas
vsq; ad summū: habes ergo materiam habundantē miraculū. Quod si
quis querat qualiter vinū fecerat ex nihilo. Respondendū q̄
non fuisset tam evidens miraculū. Rursus si quis dicat quare
potius ex aqua vinū fecit q̄ ex alia materia. Dicendū est q̄ ad
maiorē declarationē sue potestatis aquā vino contrariam pmu-
tauit in vinū. Notandū q̄ preter nuptias humane propagati-
onis. de quib; supradictū est tria sunt alia genera nuptiaꝝ. sūt
enim nuptie diuine incarnationis. spūalis copulationis. et beate
fruitionis. de primis nuptiis allegorice dicit mat. 22. Simile ē
regnū celoꝝ homini regi qui fecit nuptias filio suo. hinc aug. ha-
ram nuptiaꝝ verbum dei sponsus est. sponsa caro humana. et
vtrūq; vnus est filius dei. quoz tanta est vnio vt etiā ab in-
uicem sepati carne et anima verbū ab vtriusq; sepatum non fu-
erit. Quanta sit ergo caritas verbū ad humanitatē aduertē. cete-
ra enim nuptias mors dissoluit ipso autē mortuo etiā sponse car-
ni diuinctus erat. facte sunt autē iste nuptie localiter quidem in
thalamo vteri virginis. virtualiter autē facte sunt in zelo a
feruenti amore diuino. Isa. 9. cū premissus esset quia puulus na-
tus est nobis et post omnia cuius virtute sit istud completum
addit. zelus dñi exercitū faciet hec. quia spūssandus qui ē fer-
uor caritatis superuenit in virginē. et quod in eo natū est de spū
sancto est. cuius figura fuit rubus ardens presente dño nec com-
bustus. vt dicit exo. 3. Zelus autē iste dicitur esse transmigratiois
quia transmigravit in carnē diuinitas. Jo. 3. Sic enim deus dile-
xit mūdū vt filium suū vnigenitū daret qui erat finis nostre
peregrinationis. ipse est factus peregrinus transmigrans. docu-
it nos vt eū sequeremur. qui est via veritas et vita. sine quo ne-
mo venit ad patrem. ezech. 12. Tu fili hominis transmigrabis
per dlem coram eis si forte aspiciant. Itē harum nuptiaꝝ proles
sunt omnes qui credunt in carnē eius verbo diuincta. Semine
enim id est fide carnis sue nos genuit. psal. Pro patrib; tuis na-
ti sunt tibi filij. Jo. 1. Dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui
credunt in noīe eius. Itē aqua fuit scriptura veteris testamenti.

Sermo

fm aug. Inspida quidē. quia non sapit ista scriptura nisi chri-
stus intelligat. De ista aqua dicit prouer. 28. Aqua profunda
verba ex ore viri. sed diuerse sunt iste aque in vinū spūalis intel-
ligentie. Lu. 24. qñ christus aperuit sensum apostolis vt intel-
ligerent scripturas. Id Sed ordinē istius diuersionis attende
sex idie fm aug. sex sunt etates seculi. Prima ab adam vsq; ad
noe. Secunda a noe vsq; ad abraam. Tercia ab abraam vsq;
ad dauid. Quarta a dauid vsq; ad transmigratiōē babilonis
Quinta a transmigratiōe babilonis vsq; ad iohannē baptistā
Dicit em christus mat. 11. 7 prophete vsq; ad iohan. Sexta a io-
hanne vsq; ad finē seculi. Itē non iussit christus effundi aquam
ab idieis quia scripturā veterem non reprobauit sed pmissos
prophetas easdem impleuit scripturas et ipse legem impleuit
mat. 5. Non veni soluere lege sed adimplere. Itē singule idie
capiunt metretas binas vel ternas. quia in singulis etatib; fu-
it fides trinitatis 7 duar; naturar; in vna christi psona. Itē no-
ta prius est aqua diuersa in vinū id est lex vetus in spūalem sen-
sum euangelij q̄ idie implerent. quia oportebat prius imple-
ri que de christo erant scripta. luc. 24. Necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. 7
vsq; huc id vsq; in sextā etatem. sponsus ecclesie seruauit bonū
vinū. Vinū gaudium ē. euangelium autē dicit bonum nunciū.
De quo lu. 2. Ecce euangelizo vobis gaudium magnū. ¶ Se-
cūde nupcie morales sunt spūalis videlicet copulationis in qui-
bus spūs spiritui adiungit. Spiritus increatus nostro spūi co-
pulat Jere. 3. Conuertimini filij ad me reuertentes dicit dñs.
quia ego vir vester et assummā vos. vnde bern. sermone. 27.
de tem. Omnes inquit nos ad spūales nuptias vocati sumus.
in quib; utiq; sponsus ē christus nos ipsius sponse. 1. corinth.
11. Despondi vos vni viro virginē castam exhibere christo. sed
hoc sic esse qñ poterit nostra cōsentire fragilitas. vt sic diligat a
deo sicut sponsa a sponso. Itē hec sponsa multū est genere inferi-
or sponso suo. inferior dignitate. inferior specie. attamen propter
ethiopissam istaz de longinquo filius eterni regis aduenit. vt
eam sibi desponsaret pro qua etiā mozi non timuit. vnde tibi c
humana anima. vnde tibi hoc. vnde tibi tam inestimabilis gra-
tia. vt eius sponsa merearis esse. in quē desiderant angeli pro-
spicere. cuius pudritudinē sol et luna mirant. ad cuius nutuz
vniuersa mutant. quid tribues dño. pro omnib; que retribuit
tibi. vt sis socia mense. socia regia. socia deniq; thalami. vt in-
troducatur te rex in cubiculū suuz. vide itā quid de deo tuo sentias

vide quantum presumas de eo. vide quibus brachijs vicarie caritatis reamandus et amplectendus sit. qui tanti se estimauit. Immo qui tanti se fecit. de latere enim suo te formauit qm pro te obediuit in cruce. ob hoc patrem suum et matrem suam sinagogam reliquit. vt adherens ei vnus tuus eo spiritus effidaris. Et tu ergo audi filia et vide. et considera quanta sit erga te dignatio dei tui. et obliuiscere populum tuum. desere carnales affectus seculares mores desice. abstine a prioribus vicijs. consuetudines noxias obliuiscere. hec bern. Celebrantur aut nuptie iste in chana. zelo scz diuinitatis dicentis. exo. 20. Ego sum dñs deus tuus fortis zelotes. quo zelo amoris nos sibi diiunxit. deutro. 10. En dñi dei tui sunt celum. et celum celi. terra et omnia que in ea sunt. et tñ aglutinatus est nobis dñs et amauit nos. hic vero zelus transmirationis est vt et nos in ipsum nostri amatores transferamur dñi de terrenis ad celestia et de vicijs ad virtutes. R Sed aduertendum quia iste nuptie spirituales quod dñi licet habent differentiam. Quedam enim sunt prudentis operationis. quedam sapientis contemplationis. quedam regularis professionis. quedam vero virginis obseruationis. In primis nuptijs prudentia vite adiuue rationali nostro spiritui diiungit. In secundis aut sapientia vite contemplatiue delectabiliter nobis copulat. Viro igit adiuuo prudentia sponsa est. contemplatio aut sapientia. propter primum. Prouer. 8. Dic sapientie soror meae. et prudentiam voca amica tuam. propter secundum. Sap. 8. Sapientiam amavi et exquesiui a iuuentute mea. et quesui. sps laz mihi assumere et amator factus su forme illius. Prime nuptie sunt secunde figurate p lyam. Secunde sunt optate figurate p rachel. Gene. 29. Vocatis multis amicorum turbis ad diuinu fecit nuptias. et vespere lyam filiam suam introduxit ad iacob. Sed de nuptijs suauibus rachelis dicit ibidem. Tandem potius optatis nuptijs amorem sequentis prioris pretulit. De nuptijs vero regularis professionis potest intelligi illud. Leuit. 27. Homo cum votum fecerit et sponsu dederit. deo animam suam sub estimatione dabit precium. filia regis celestis religio est. quam quis sub voto sponsam accipit. dum vitam propriam obligat deo. et hoc est precium quod deus estimat sufficiens p ista diuinatione. In his nuptijs aqua vite labilis auertit in vinu rigoris discipline. vel difficultas et grauitas auertit in vinu facilitatis et leuitatis. Sunt etiam quedam nuptie dum virgo ascrat deo. vel ascrati one solenni vel puata. et sunt iste nuptie inter virginem et deum leuit. 21. Virginem ducet summus pontifex. Et attende qd

Sermo

munde sunt iste nuptie. que non nisi virginum esse possunt. De quibus agnes beatissima in cristo inquit. Sum desponsata a annulo fidei sue subarrauit me ut nullum preter eum amatorem admittam. iam corpus eius corpori meo sociatum est. quem cum amaui ro casta sum. cum tetigero munda sum. cum accepero virgo sum. In his nuptiis carnis fluxus auertit in vinum feruentis spiritus. Hoc est vinum nouum non in veteres sed in nouos vases ponendum. ut dicit mar. 9. quia noue vite feruor pristine consuetudinis non imutat vetustate sed mentem dissipat. Ergo spiritualium nuptiarum nuptie prudentie sunt secunde. nuptie sapientie sunt iocunde. nuptie regulares sunt habunde. sed nuptie virginales sunt munde. Sed in istis nuptiis spiritualibus deficiat vinum secularis letitie. Jo. 1. Perit vinum dulcedinis ex ore vestro sicut dixit saluator. Jo. 16. Mundus gaudebit. vos vero contristabimini. sed roganda est mater domini ut spirituale vinum nobis impetret. Bern. ser. 10. de tem. Nichil nos deus habere voluit quod puer manum marie non transiret. Spirituale autem vinum quod est caritas propinabit nobis. siquidem repleta fuerunt idrie purgationis. et ut dicit bern. ser. 25. Post baptismi lauacrum sex idrie iniquitatis purgande adhibent. Prima est compunctio cordis Ezech. 18. In quacumque hora ingemuerit peccator omnium iniquitatum eius non recordabor. Secunda idria est oris confessio. Psal. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam domino etc. Tercia est elemosinarum largitio. Lu. 11. Date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis. Quarta est iniuriarum remissio sic orantes dicimus. Dimitte nobis debita nostra sic et nos dimittimus etc. Quinta est corporis abstinentia. unde oramus. Mundi per abstinentiam deo canamus gloriam. Sexta idria est precepti obedientia Jo. 15. Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Item sex iste idrie aliquando vacue sunt sollicitudine virtutis et gratie. licet sint plene vento et aere inanis glorie. osee 12. Esraim pascit ventus. quia implet inanem gloriam. Sed repleant idrie aqua timoris domini. Prover. 14. Timor domini fons vite timor domini aque compatitur quoniam extinguit estum temptationis. ad inferna tendit. mentem deliciens. Item isto timore implende sunt idrie. Que singule capiunt metretas binas vel ternas. quia ut dicit bern. duplex est timor omnibus notus. tertius paucis patet. Primus timor est ne cruciemur in gehenna. Secundus ne excludamur a gloria. Tertius cum sollicitudine replet animam ne forte in presenti destituatur a gratia. Et quidem sicut aqua extinguit ignem. ita et omnis timor extinguit concupiscentiam.

sed iste precipue qui est tertia metreta occurrens ad omnē temptationē. ne forte amissa gratia sibi ipsi hō derelictus quotidie labat de malo in peius. Contra istū timorem non habet anima unde sibi blandiat. nam terra primos munit se aliquā spe future venie. ubi illo dulci timore nō obstante peccat in spe venie. sed in hoc timore nihil habet unde solet. Item a principio querimus deuotionis dulcedinē. vinum iocunditatē spūs. sed oportet prius idrias aqua impleri id est corda repleti aqua timoris. Initium enī sapientie ē timor dñi. quia vt ad caritatē perueniatur iniciandū est. post hoc aut aqua in vinū conuertit cum perfecta caritas foras mittit timorē. et implebunt omnia feruore spūs. et verecunda deuotione. Nam vinū feruens est et calorem habet secundie. **D** Itē nota quia in nuptiis vite adue sex idrie possunt. sunt precepta sex opere misericordie impendenda. Prima idria dare panem esurienti. Secunda potum prebere sitientium. Tercia vestire nudū. Quarta peregrinū suscipere. Quinta captiuum redimere. Sexta in firmū visitare. Aqua sunt ista temporalia bona que fluunt et ressuunt. Implentur aut idrie aqua. cum ex bona voluntate misericordie precepta complent pro quibus vinū celestis cuius suscipimus. Das g aquam pauperi et vinū suscipis. Das transitoria et suscipis celestia. Itē sex idrias etiā habent nuptie vite contemplatiue. idria enī vas ē capax aque. Sex aut sunt considerationes cordis quas implet aqua tristitie. Prima idria ē memoria diuine offensionis quam implent lacrimae contritionis. psal. Exitus aquarū deduxerūt oculi mei. quia uon custodierunt etc. Secunda idria est dolor fraternae transgressionis hanc implent lacrimae caritatis. Jere. 9. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontē lacrimarū etc. Tercia idria est tedium huius peregrinationis. hanc replent lacrimae afflictionis. psal. Deu me quia incolatus meus etc. Quarta idria est compassio alienae aduersitatis Job. 30. Flebam quondam sup eum qui afflictus erat. Quinta idria ē timor gehenne. hanc replent aque compunctionis. Greg. Sup omnia preuissio inferni compunctionem puocat. Sexta idria est amor patrie. quā replet aqua deuotionis. psal. Fuerunt mihi lacrimae etc. et iterū. Sup flumina babilonis etc. Sex igit idrie sex sunt considerationes quas implent aqua tristitie. Jo. 16. Quia hec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum. sed cum implete fuerint idrie. tunc tristitia vestra conuertet in gaudiū. et gaudiū vestrum nemo tollit a vobis. Et nota quia istis sex generibus tristitie correspondent sex gaudia in celis. Primum sumit ab eternitate. secundū a loci amenitate. ter-

Sermo

cū a iocunda societate. quartū a corporis gloriificatione. quīn-
 tū ab inferni euasione. sextū a mundi subiectione. Ista sunt sex
 vīna quibz implebunt idie cordis mei. qm̄ auertit dñs lacri-
 mas in gaudiū. Nā cum auertit dñs captiuitatē plebis sue. ex-
 ultabit iacob ⁊ letabit israhel. psal. Scdm̄ mltitudinē do. me. ⁊c.
 ¶ Jam nūc anagogice ad celestes nuptias beate fruitionis ac-
 cedamus. ad quas intrauerūt cū sponso prudentes virgines ⁊
 clausa est ianua. Apo. 19. Gaudeamus et exulemus et demus
 gloriā deo. qz venerunt nuptie agni et vxor eius preparauit se.
 et infra. Beati qui ad cenā nuptiarū agni vocati sunt. Iste nup-
 tie sunt nuda diuinitatis visio. et apta veritatis fruitio. In his
 nuptiis aque tribulationis deficiūt. qz absterget deus omnem
 lacrimā ⁊c. et abundat vinū iocunditatē. Mat. 5. Beati qui lu-
 gent qm̄ ipsi solabunt. Prouer. 31. Date vinū his qui amaro
 sunt corde. bibant ⁊ obliuiscant egestatē sue ⁊c. Istud vinū vo-
 luptas ē diuine visionis. de quo hest. 1. Vinū qz vt magnificen-
 tia regis dignū erat habundās et precipuū ponebat. Est g̃ vi-
 nū magnificū regni habundans ⁊ precipuū. Magnificū quidē
 vinū. qz magnā efficit aiam tñsferens eā in regiā dignitatē. sic
 ebrj putant se orbis dños. Judith. 12. Bibā dñe qm̄ magnifi-
 cata est aia mea hodie qz omnibz diebz vite mee. Regale etiā
 vinū est. ex eodē em̄ vino ipse bibit. quod p̄minat beatis. qz dē
 us ipse et sancti om̄s eodē voluptate diuine visionis gaudent.
 Dani. 1. Constituit eis rex annonā p̄ singulos dies de cibis suis
 et de vinis vn̄ bibeat ipse. Rursus istud vinū habundans
 est ⁊c. habundans vt totū hominē repleat. psal. Inebriabunt
 ab vberitate domus tue ⁊c. Neqz em̄ p̄minabit nobis fruitionis
 gaudiū in puo calice. sed torrens vini ⁊ fons letitie exuberabit
 tūc aperiet nobis cellariū celeste. Cant. 2. Introduxit me rex in
 cellā vinariā ⁊c. Est etiā vinū istud precipuū deificatū et purū.
 quo nihil melius. nihil iocundius. nihil sapidius. stillaz huius
 vini gustauit. Mat. 17. Dñe bonū est nos hic esse. Est em̄ vi-
 nū melleū dulcedine diuinitatē lacteū pulcritudine humanita-
 tis dñi. Isa. 55. Venite om̄s sitientes emite vob̄ absqz argen-
 to et vlla cōmuratione vinū et lac. Cant. 5. Comedi fauū cum
 melle meo ⁊c. Est etiā istud vinū additū et aromaticū multitudi-
 ne suauitatis. habet em̄ om̄s saporis varietatē. Can. 8. Da-
 bo tibi poculum ex vino addito. et multo maloz granatoz. scz
 quoz amaritudo in dulcedinē vertet.

Tercia pars.

Q

Erao cū dicit: et dixit ihesus. cōmendat dñi miraculū

tripliciter. scz a veritate. bonitate. et dignitate. Primo g̃ pontif
 cōprobatio veritatē et dixit eis scz ministris ihesus: haurite nūc
 hoc ē illud nunc q̃ nondū venerat. qñ supradixit nondū venit
 hora mea: et ferte architriclino: sic nominat p̃nceps discubē
 tiū qui dispensat necessaria diuio Et dicit ab archos qd̃ est p̃
 ceptus et tricliniū qd̃ est cenaculū. quasi p̃nceps cenaculi. Est aut̃
 tricliniū p̃prie domus in qua sūt tres ordies mensaz. sic in refe
 ctorijs nris esse cōsuevit. Et adiutendū qz nō legimus xpm̃ ali
 quid orasse aut precepisse vt auerteret aqua in vinū. vel aquaz
 aut vasa tetigisse. vñ ad solū ipsius velle facta ē auersio vt euz
 se demonstraret de quo ait psal. Dia quecuqz voluit fecit. De
 inde pontifm̃stroz obia: et tulerūt: id ē portauerūt architri
 clino: vt aut̃ gustauit architriclin⁹ aquā vinū factū. et nō scie
 bat vñ eet. m̃lter aut̃ sciebat q̃ hauserat aquā: Nec oīa repetit
 euangelista vt nō lateat operis magitudo. vñ filr p̃cedit de cō
 to nato quez dñs illuīauit. et de lazaro mortuo quē suscitauit:
 vocat sponsū architriclin⁹: vt eū reprehēderet qz p̃cipuū vinū a
 p̃ncipio nō dedisset. vñ secūdo pontif testificatio bonitatē. Et p̃
 mo architriclinus p̃ponit cōem morez hōim: dicit ei: scz sponso
 oīs hō p̃mo bonū vinū ponit et cū inebriatū: id ē satiati fuerit
 discubendo: tūc id qd̃ deterius ē: Nota em̃ auaricie ē peiora pre
 mittere in diuio. sed vrbānitātē ē meliora in p̃mis largiri. Se
 cūdo rēphēdit sponsum quasi d̃ cōem morez hōim fecerit: tu aut̃
 seruasti vinū bonū vsqz adhuc: qz ei dei p̃fēta sūt opa idē cre
 dit vinū istud fuisse optimū vt etiā verba architricli declarant
 R. Nō allegorice qz i nuptiis diuine incarnationis m̃ltri id est
 p̃dicatores vel subtiles sensus hauriūt ex p̃funditate scriptura
 rū sensū euangelicē sc̃pture. vinū scz optimū. Archi. vero ē h̃m
 ang. aliquis legis doctoz vt paulus. gamahel. aut nicodemus
 quibz dū p̃p̃nat vinū euangelicū dicūt qz nihil eo sit melius q̃
 d̃ humanā cōsuetudinē premittis vinis boīs vsqz in tpe gr̃e di
 lati sit euāgelicū. sic em̃ exigit ordo nature et gr̃e. vt ad p̃fēdū
 quis deueiat p̃ impfēdū. tal̃ etiā archit. fuit petrus p̃nceps ce
 naculi ecclesie in q̃ sunt tres ordies discubentiū coniugatoz. viz
 continentū et doctoꝝ. iste cū gustasset de h̃ vino ait Jo. 6. Dñe
 ad quē ibimus. verba vite eterne h̃s. et alij quidē missi a pon
 tifici cibz vt apprehēderent ihesū regressi sūt dicētes. Nunq̃ sic lo
 cutus est hō vt hic hō loquit. Jo. 7. Xu. sup illd̃. de petra mel.
 ē. q̃ multi sūt inquit q̃ faciant de illo melle q̃ clamāt et dicūt.
 Suauē est. nihil melius. nihil dulcius vel itelligi potest ē. Tro
 pologicē sex idie nostre purificationis dum hic sumus implen

Sermo

tur aquis timoris miserationis et tribulationis. nec aliquid gustamus de vino iocunditatis diuine. nisi ministri hauerint ad christi imperium de fonte celesti. de cella scilicet vinaria. Ministri sunt meditationes sancte. orationes deuote. intensa desideria. talibus ministris haurit modicum aliquid. Nulla videlicet vini celestis. ad probationem potius quam ad sacietatem. Architrclinus est ratio que principat in homine unde dicit. 1. poli. Ratio est architrclinio. intellectui itaque non subdito irrationabilibus motibus sed principanti. libero et mundo. ministrat oratione videlicet impetrante. aut meditatione studente. aut desiderio attingente. et credit aliquis. In ista etiam vita modicum quid gustare de vino in quod presens tristitia auertit. psal. Gustate et videte etc. Ite qui gustant hunc saporem dum hic sunt. nesciunt unde id est quibus meritis hoc fit. quia non aduertunt in se meritum quibus digni sint hoc precipere. Job. 24. Nescit hoc precium eius id est meritum. Exo. 16. Cum vidisset filij israel manna. dixerunt. quid est hoc. ignorabant enim quid esset. nec sciunt etiam sancti dum hic sunt dei iudicia. quare videlicet se gustandum deus hic prebeat. an videlicet in damnationem. an in solatium. Jo. 3. Spiritus ubi vult spirat. et vocem eius audis et nescis etc. Et quid mirum si ignoret ratio quid supra se est. scilicet huius dulcedinis originem. cum petrus apostolus ad unam stillam huius vini inebriatus. Bonum est inquit domine nos hic esse etc. nesciens quid diceret. Lu. 9. Immo quod amplius est. Paulus productus in paradysum id est cellariam huius vini usque ad tertium celum nesciebat utrum in corpore vel extra corpus esset. 2. cor. 12. Ite mundus a principio dulcia proposita vina. voluptates scilicet et vana gaudia. sic veneficus sub melle venenum abscondit. sed deteriora sequuntur. languor. senium. calamitas. mors. Prover. 29. Ne intuearis vinum id est seculi voluptatem cum in flauescit. cum splenduerit in vitro color eius. ingreditur blande sed in nouissimo mordebit ut coluber. et sic regulus venena diffundit. Sed etiam sponsus amara nostrorum prius quidem de tristitia nobis proponit. et implet idcirco amaritudinibus. ut vinum solationis nobis largiatur eterne. tunc enim et nos dicemus sponso nostro. seruasti bonum vinum usque ad huc. S. Tercio ponit triplex declaratio dignitatem huius miraculi. Prima quod fuit virtutis indicium: hoc fecit indicium signorum ihesus in chana galilee: unde per librum de infaotia sal. quem quidam putant die. addidisse esse apocryphum. Ibi enim multa signa leguntur facta a christo. cum tamen dicat euangelista hoc fuisse indicium signorum eius. cum iam esset christus amplius triginta annorum. Sed obicit et aliquid de stella magorum et columba. et voce patris de celis.

Et dicendū q̄ non fuit euidentis illa signa fuisse facta ab eo. licet fuerint facta propter eū. Secundo istud miraculū fuit diuinitatē indicū: et manifestauit gloriā suā: q̄ ipse videlicet esset filius dei. qui est splendor glorię. figura substantię eius. Jo. 1. Vidimus gloriā eius etc. Tercio ipsum miraculū fuit credulitatē vel salutis indicū: et crediderunt in eū discipuli eius: prius quidez credebant in eū propter verba iohan. dicentis. Ecce agnus dei et quia vidit spiritū sicut columbā descendente et manente super eum. Nunc vero crediderunt in eum ex euidentia operū eius. Nota quia et a principio mundi primū miraculū factū est in nuptiis. quia costa viri diuersa fuit in mulierē. hic autē aqua in vinū q̄ s̄m statū peccati aialis. erat hō futurus cuius signū est. qm̄ ablato osse repletus fuit hō carne. sed in statu gratie fluxus voluptatis in feruore spiritus conuertat. Itē primū signū ihesu id est salutis est si conuertat aqua in vinū. id est si lapida videri incipiunt amara que deus precipit. Itē in vino manifestat christus gloriā suā. quia in gaudio celestis patrie videbimus eū sicuti est. Itē signū vini puocat ad fidē. quia populi que sunt aque multe conuerse in spūm sanctū puocate sunt gentes ad credendū. nā manifestatio spiritus fit ad utilitatē eorū qui sunt credituri. vt dicit aposto. vñ ad. 2. Repleti apostoli spiritu sancto quasi ex aqua in vinum conuersi. putabant esse pleni musto. et reuera pleni erant feruore spiritus. quia musto petrus apostolus plenus predicabat. et apposite sunt die illo credentiu aīe arāter tria milia. Et hoc recordat et quod in baptismo christi factum ē. Nam cū ipse transisset ex aqua missione spiritus sancti facta super eum. Iohānes baptista vidit et credidit. quia hic est filius dei. Ecce q̄ aqua baptismi Iohan. transiuit in spūm id est spiritumalem baptismum.

Dominica tertia post epiphaniam. Prima pars sermonis xxii

Om̄ descendisset ihesus de monte etc. Mat. 8. Cū autē aliis scientiis sacra scriptura super exaltat. q̄ i ea nō voces sole quēadmodū in humanis scientiis sed et res ipse significat sic dicit hug. 1. li. de sacramentū in plogo. verbi grā. Quidana scia inquit quod nomine solis significat. q̄ corpus lucidissimū. sed sacra scriptura vltius dicit. q̄ sol significat hominem sapientem. vnde hō sapiens in sapientia manet sic sol. Itē alia multa exempla adduci possent. et ideo hodiernū euangelium exponit dupli